

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

МОЛОДІЖНА НАУКА ЗАРАДИ МИРУ ТА РОЗВИТКУ

присвячена Всесвітньому дню науки (9-11 листопада 2022 року)

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

«МОЛОДІЖНА НАУКА ЗАРАДИ МИРУ ТА РОЗВИТКУ»

*присвячена Всесвітньому дню науки
(9-11 листопада 2022 року)*

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2022

УДК 0/9(082)
М 754

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(протокол № 12 від 28 листопада 2022 року)*

М 754 **Молодіжна наука заради миру та розвитку** : зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (9-11 листопада 2022 року, м. Чернівці). Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2022. 656 с.

ISBN 978-966-423-755-7

У Збірнику представлені результати теоретичних і практичних досліджень із широкого спектру напрямів: суспільні науки, гуманітарні науки та мистецтво, технічні науки, природничі науки, аграрні науки та ветеринарія, біологія та охорона здоров'я, математичні науки.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Молодіжна наука заради миру та розвитку»*, яка присвячена Всесвітньому дню науки (9-11 листопада 2022 року). Конференція була організована та проведена Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича, Радою молодих вчених Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Радою молодих учених при Міністерстві освіти і науки України.

ISBN 978-966-423-755-7

УДК 0/9(082)

** За достовірність результатів дослідження відповідальність несуть автори*

© Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича, 2022

НАУКОВИЙ КОМІТЕТ

Петришин Роман Іванович – професор, доктор фізико-математичних наук, ректор, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м.Чернівці, Україна – голова наукового комітету.

Абхінав Джайн – доктор філософії, постдок, Тель-Авівський університет, м. Тель-Авів, Ізраїль.

Григорій Пархоменко – кандидат технічних наук, університет Назарбаєва, м. Нур-Султан, Казахстан.

Овідій Герман – доктор філософії, університет імені Штефана чел Маре, м. Сучава, Румунія

Ярослав Луцик – доктор філософії, Лодзький Університет, м. Лодзь, Польща.

Наталія Доскалюк – кандидат хімічних наук, постдок, Інститут колоїдів та інтерфейсів Макса Планка, м. Берлін, Німеччина.

Надія Лаура Серденчук – доктор філософії, професор університет Штефана чел Маре, м. Сучава, Румунія.

Беата Зєба-Колодзей – Габілітований доктор, професор Вищої школи імені проф. Станіслава Тарновського в Тарнобжегу, Польща.

Пауль Стефан – магістр, аспірант Фрайбурзького університету, викладач Єнського університету, м. Єна, Німеччина.

Максим Мордовін – асистент професора, Університет імені Етвеша Лоранда, м. Будапешт, Угорщина.

Олійник Марія Іванівна – професор, доктор педагогічних наук, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Фочук Петро Михайлович – професор, доктор хімічних наук, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Федоряк Марія Михайлівна – професор, доктор біологічних наук, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Костащук Іван Іванович – професор, доктор географічних наук, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Мельник Галина Василівна – доцент, кандидат економічних наук, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Осадчук Ярослав Олександрович – кандидат технічних наук, доцент, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна.

Змисний Михайло Михайлович – кандидат технічних наук, старший викладач, Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна.

Еліяшів Олег Миронович – кандидат технічних наук, доцент, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано- Франківськ, Україна.

Маслюченко Олександр Володимирович – професор, доктор фізико-математичних наук, Сілезький університет, м. Катовіце, Польща.

Марченко Михайло Маркович – професор, доктор біологічних наук, Заслужений діяч науки і техніки України, директор навчально-наукового інституту біології, хімії та біоресурсів, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Копильчук Галина Петрівна – професор, доктор біологічних наук, завідувач кафедри біохімії та біотехнології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Волков Роман Анатолійович – професор, доктор біологічних наук, Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри молекулярної генетики та біотехнології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Чорней Ілля Ілліч – професор, доктор біологічних наук, завідувач кафедри ботаніки, лісового та садово-паркового господарства, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Саміла Андрій Петрович – професор, доктор технічних наук, проректор з наукової роботи, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна – голова організаційного комітету.

Ващук Олеся Петрівна – професор, доктор юридичних наук, голова Ради молодих учених при МОН, м. Київ, Україна.

Гакман Анна Вікторівна – професор, доктор наук з фізичного виховання і спорту, голова Ради молодих вчених Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Горохолінська Ірина Володимирівна – доцент, доктор філософських наук, в.о. голови Ради молодих вчених Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Халавка Юрій Богданович – доцент, доктор хімічних наук, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Хобзей Микола Михайлович – аспірант кафедри радіотехніки та інформаційної безпеки, заступник голови Ради молодих вчених Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Данько Юрій Іванович – доктор економічних наук, професор, проректор з наукової та міжнародної діяльності, Сумський національний аграрний університет, асоційований член Ради молодих вчених при Міністерстві освіти і науки України, м. Суми, Україна.

Дідух Віталія Віталіївна – доктор філософії (PhD) спеціальності 015 Професійна освіта, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Калініченко Віталій Андрійович – кандидат історичних наук, асистент кафедри Всесвітньої історії, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Николайчук Іванна Михайлівна – кандидат біологічних наук, асистент кафедри біохімії та біотехнології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Онипа Денис Павлович – кандидат фізико-математичних наук, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Тичініна Альона Романівна – кандидат філологічних наук, асистент кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

РЕДАКЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Вовчук Дмитро Анатолійович – кандидат технічних наук, асистент кафедри радіотехніки та інформаційної безпеки, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна

Мостовий Андрій Юрійович – кандидат технічних наук, асистент кафедри електроніки і енергетики, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Одайська Христина Савеліївна – кандидат технічних наук, асистент кафедри комп'ютерних систем та мереж, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Соларьов Олександр Олексійович – кандидат технічних наук, доцент кафедри тракторів, сільськогосподарських машин та транспортних технологій, Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна.

Ярошук Світлана Василівна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач відділу докторантури і аспірантури, Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна.

Ярошук Роман Анатолійович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач наукової лабораторії «Лісівництва Північного Сходу України», Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна.

Руснак Ігор Геннадійович – кандидат філософських наук, асистент кафедри філософії та культурології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Мудраков Віталій Вікторович – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук Хмельницького національного університету, стипендіат Коледжу ім. Ф. Ніцше (Nietzsche Kolleg (Klassik Stiftung Weimar, Ваймар, Німеччина).

Гнатюк Тетяна Миколаївна – кандидат юридичних наук, асистент кафедри Європейського права та порівняльного правознавства, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Віщак Юліанна Сергіївна – студентка 6 курсу спеціальності «Видавнича справа і медіаредагування», редакторка видавництва «Рута», Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

ЗМІСТ

НАПРЯМ: АГРАРНІ НАУКИ ТА ВЕТЕРИНАРІЯ

<i>Роман Ярощук та Світлана Ярощук</i> Агрорісівництво – шлях до відновлення пошкоджених земель і об'єднання лісівників та аграріїв	18
<i>Влад Гуртовенко та Олексій Цюк</i> Продуктивність соняшнику за різних систем обробітку ґрунту.....	22
<i>Pavlo Andrusyk</i> Determination of basic influence components on soy growing technology	24
<i>Вікторія Гусак</i> Економіко-математична модель оптимізації послідовності висівних культур з урахуванням балансу поживних речовин ґрунту.....	26
<i>Ольга Тарасенко</i> Створення інформаційно-вимірювальної системи мікроклімату в теплицях.....	30
<i>Олена Логвиненко та Ольга Статкевич</i> Моніторинг видового складу фітофагів посівів соняшнику та методи регулювання їх чисельності ...	34
<i>Юлія Михалевич та Ольга Статкевич</i> Особливості шкідливої діяльності лускокрилих фітофагів та методи регулювання їх чисельності.....	37
<i>Андрій Бернацький та Валерій Борщенко</i> Оптимізація протеїнового живлення молочних корів	40
<i>Вероніка Кириченко та Михайло Брошков</i> Динаміка показників клітинної ланки імунітету та прогестерону у сук за естрального циклу.....	44
<i>Зоряна Рижок</i> Інституціональні засади управління сільськогосподарським землекористуванням.....	47
<i>Марина Флакей</i> Європейський досвід забезпечення сталого розвитку аграрного сектора сільських територій	51
<i>Ірина Банєва та Дмитро Радько</i> Проблеми та перспективи розвитку сільськогосподарського виробництва.....	55

НАПРЯМ: БІОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

<i>Олександр Короткий, Юрій Тугаров та Катерина Дворіценко</i> Інтенсивність вільнорадикальних процесів у сироватці крові хворих на остеоартрит	59
<i>Ольга Смородська та Юлія Москаленко</i> Індекс системної запальної реакції як фактор прогнозу рецидиву раку легень.....	62
<i>Галина Копильчук, Іванна Николайчук та Марія Урсатий</i> Особливості сульфокон'югації в печінці щурів репродуктивного віку за умов токсичного ураження ацетамінофеном на тлі дефіциту харчового протеїну	65

Ілля Кошурба, Микола Чиж та Федір Гладких Естрогенна детермінація гепатотропної дії кріоекстракту плаценти на тлі хронічного етанол-тетрахлорметанового ураження печінки та трикомпонентної противиразкової терапії в експерименті	69
Олена Семочко та Марія Яремчук Порівняльний аналіз впливу електромагнітного випромінювання видимого спектру на ензиматичну активність глутатіонпероксидази впродовж раннього ембріогенезу	73
Любомира Молдован та Оксана Волощук Активність ензимів поліольного шляху у цитозольній фракції нирок щурів за умов різної забезпеченості раціону нутрієнтами.....	76
Максим Валін, Ярослав Іванович та Юрій Тинкевич Структурний поліморфізм гену <i>CNR12</i> у <i>Prunus avium</i> та споріднених видів.....	79
Максим Шевченко, Вероніка Мамонтова, Євгенія Забазжан та Тетяна Мамонтова Оцінка динаміки бустерної вакцинації проти COVID-19.....	81
Марія Войтович та Тарас Перетятко Стійкість бактерій, виділених з біотопів морської антарктики, до сполук важких металів	83
Віталія Кугайвська, Галина Копильчук та Іванна Николайчук Забезпеченість організму вітаміном А за умов аліментарної нестачі протеїну та токсичного ураження ацетамінофеном.....	88
Юлія Шевцова та Олександр Череватов Структура ділянки COI-COII бджоли підвиду <i>Apis mellifera mellifera</i> із території України	93
Любомира Молдован та Оксана Волощук Активність піруватдегідрогеназного комплексу у нирках щурів за умов токсичного ураження ацетамінофеном на тлі білкової недостатності.....	95
Тетяна Богданюк та Інна Буздуга Вплив вуглеводів на вміст пігментів у рослин <i>Arabidopsis thaliana</i> за дії теплового стресу	100
Тетяна Савчук Синантропна флора НПП «Черемоський»	103
Анастасія Зезекало, Анатолій Мязкохліб та Тетяна Мамонтова Вплив війни на психологічний стан та мотивацію до наукової роботи серед здобувачів вищої освіти.....	107
Дмитро Сливар, Олена Аксьонова, Дмитро Торяник та Сергій Губський Дослідження стану продовольчої безпеки під час російської агресії.....	110

НАПРЯМ: ГУМАНІТАРНІ НАУКИ ТА МИСТЕЦТВО

Олена Карпіна Феномен психологізму у світовій літературі.....	115
Альона Тичініна, Алла Сажина Зміна методологічних наративів літературознавства в умовах суспільних криз другої половини ХХ ст.	120

Віра Лисік Концепція постпам'яті в контексті постколоніальних досліджень (зокрема літературні явища після трансформації 1989 р., в тому числі проза Анджея Стасюка).....	124
Катерина Калинич, Юліанна Віщак, Альона Тичініна Формування канонічного контуру зарубіжної / всесвітньої літератури	128
Оксана Багрій Способи вербалізації емоцій в англомовному художньому дискурсі на матеріалі творів Ніла Геймана та Террі Пратчетта «Good Omens» та Дари Корній «Гонимарник»	132
Катерина Калинич, Наталія Нікоряк Роль перекладу у створенні національної концепції іншомовної літератури	135
Анна Щербань Діалектизми у «Придибашках» Ю. Федьковича: специфіка авторського підходу	139
Світлана Григораши, Христина Костирко Книга як видавничий продукт. Стан книгочитання в Івано-Франківській області.....	143
Любов Демчина, Ксенія Гуляк Впровадження цифровізації архівів в Україні: порівняльний аналіз	148
Христина Крупа, Юлія Романишин Аналіз сучасних інтернет-платформ для роботи над резюме	151
Людмила Ніженік Епістемічна впевненість / невпевненість в мовленнєвих актах	155
Iryna Grygorova, Mykola Serhieiev Specific language skills in the military environment for military students	159
Світлана Наместюк, Олена Стефурак Розвиток соціально-прагматичної компетентності у вивченні іноземних мов	163
Іванна Струк, Анна-Діана Вікованюк Комунікативні параметри фразеологізмів з невербальними компонентами в українській мові	167
Євгенія Рубана Онїми як спроба імплементації принципів мультилінгвізму (на матеріалі німецької фахової мови архітектури та будівництва).....	171
Вікторія Волинець Вербалізація атрибутів календарної обрядовості в діалектних текстах подолян.....	175
Діана Чернега Вживання фемінітивів у романі Джорджо Мойєс «До зустрічі з тобою».....	179
Сніжана Афтанас Лексичні трансформації омофонів за романами Айн Ренд «Джерело», Ayn Rand «The Fountainhead»	184
Аліна Венгер Евристичний потенціал ідеї інфляції еґо як засобу аналізу деструктивних явищ сучасності.....	187

ЗМІНА МЕТОДОЛОГІЧНИХ НАРАТИВІВ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ КРИЗ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.

Альона Тичініна, Алла Сажина

Кафедра зарубіжної літератури та теорії літератури,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, Україна

E-mail: a.tychinina@chnu.edu.ua

АНОТАЦІЯ. Кризові стани, зумовлюючи зміну і навіть руйнування усталених способів тлумачення тексту, впливають на продукування нових явищ у культурі, науці та мистецтві. Взятий до аналізу досвід Мішеля Поля Фуко (1926–1984) постає типовим зразком впливу зовнішніх подій на радикальну зміну методологічної позиції науковця. М. Фуко, мислення якого, за Ж. Дельозом, «не еволюціонувало, а проходило через кризи», неодноразово зазначав, що революційні події виступають наслідком загальної перебудови епістеми. Спираючись головню на розвідки М. Бланшо, Д. Ерібона, Дж. Міллера, П. Вена, у науковій біографії М. Фуко можна виокремити три етапи: археологія знання (до 1968), генеологія влади (1968-1980), естетика існування (1980-ті). Епістемологічною межею «археологічного» та «генеологічного» етапів виступає 1968 рік – період зміни методології його досліджень. 1968 р. читаючи курс «Людина в західній думці» у Тунісі, де, як і в Парижі, розвивався ряд студентських протестів, М. Фуко стає їх свідком і учасником. В цей час М. Фуко, володіючи виразною «політичною інтуїцією» (Ж. Дельоз), усвідомлює міфотворчу функцію політичної ідеології, акцентує вагу «революційної енергії». У відкритому на вимогу демонстрантів, експериментальному Венсенському університеті він очолив відділ філософії, живлячись бунтарським ентузіазмом комуністів, троцькістів та лівих. На думку, Д. Ерібона, саме в цей час «народився новий Фуко», що втілює образ інтелектуала-борця. Отже, саме події Травня 68-го, зумовили «вихід структури на вулицю» і навіть сформували нові способи інтерпретації. У таких умовах М. Фуко, намагаючись позбутися «ярликів» і «пілг структуралізму», змінює свою методологію, артикулює «нову суб'єктивність» у річищі постструктуралістської поетики, що стала провідним методологічним напрямком у літературознавстві другої половини ХХ – поч. ХХІ ст.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: методологічний наратив, літературознавство, постструктуралізм, Мішель Фуко, 1968.

І. Вступ

Зміна методологічної стратегії науковця нерідко провокується кризовими станами, як персональними, так і суспільними. Це пов'язано з порушенням методологічної рівноваги, пробудженням «безмежних можливостей» та креативності дослідника. Однією із прикмет сучасного світу, зауважила Т. Гундорова, постає «актуалізація розривів», які акцентують не тривання, а деформацію, порушення первинної цілісності і початок нового. Така порожнеча, на думку дослідниці, «заповнюється фантасмагорією і грою уяви» (Hundorova, с. 110), і, вважаємо, спроможна активізувати креативні модули людської діяльності.

Роль криз у науковому дискурсі докладно окреслено Т. Куном у праці «Структура наукових революцій» (1962), де наголошується на тому, що кризи «говорять про своєчасність зміни інструментів», «є необхідною передумовою виникнення нових теорій» (Кун, с. 111–112). Тому формування, становлення і розвиток літературознавчої методології, зокрема еволюція індивідуального наукового методу в інтервалах історичних криз, постає вкрай актуальною проблемою.

II. Основна частина

Досвід французького філософа теоретика культури та політики Поля Мішеля Фуко (1926-1984) виступає типовим зразком впливу зовнішніх подій на радикальну зміну методологічної позиції науковця. Простежуючи динаміку європейської історії шляхом епістемологічного підходу, М. Фуко розглядав т. зв. розриви іманентним станом історичного процесу. Проте, подібні кризові стани були притаманні і самому Фуко. Називаючи себе не Полем, а Мішелем, у підлітковому віці Фуко пережив цілу низку криз ідентичності (складні стосунки із батьком,

гомосексуалізм, самоприйняття). Знаковим для його особистості став вплив неомарксиста Л. Альтюссера та вступ до Французької комуністичної партії (1950). Однак, він майже не приймав їхньої ідейної програми, особливо у питаннях толерантності.

Прославила М. Фуко робота «Слова і речі. Археологія гуманітарних наук» (Foucault, 1966), де окреслено специфіку так званих епістем – історично змінюваних структур («історично-пізнавальних апріорі»), що зумовлюють хід думок, теорій або навіть наук у кожний окремих історичний період. Основним принципом «археологічного дослідження» і стратифікації всередині кожного подібного проблемного поля виступає співвідношення «слів» і «речей» (Foucault, 1966). М. Фуко, мислення якого, за переконанням Ж. Дельоза, «не еволюціонувало, а проходило через кризи» (Deleuze, 2006), неодноразово зазначав, що саме революційні події виступають наслідком перебудови епістемі (Foucault, 1966, р. 365). Постаючи біфуркаційними точками, вони скеровують динаміку історичних змін у відповідне рiчище.

Спираючись головно на розвідки Ж. Дельоза, М. Бланшо, Д. Ерібона, Дж. Міллера, П. Вена, у науковій біографії М. Фуко виокремлюють три етапи: археологія знання (до 1968), генеологія влади (1969-1980), естетики існування (1980-ті), що ознаменовані відповідними змінами у його науковій свідомості. Зазначимо, що межею першого (археологічного) та другого (генеологічного) етапів наукової діяльності виступає саме 1968 рік – період радикального розриву з його попередньою методологічною настановою. Події 1968 р., свідком яких він став у Тунісі, читаючи курс «Людина в західній думці» (1966-1968), були суголосними зі студентськими протестами в Парижі, що чимдалі набували радикальнішого характеру.

У Туніському університеті сутички почалися в грудні 1966-го із жорстокого побиття студента поліцейськими, який відмовився платити за проїзд. Студентство збунтувалося. У червні 1967 року ситуація ускладнилася ще більше. Після розгрому ізраїльтянами арабської армії під час Шестиденної війни по столиці Тунісу прокотилася хвиля насильства: пропалестинські демонстрації переросли в єврейські погроми. Ці жахливі події надзвичайно вразили Фуко. Володіючи виразною «політичною інтуїцією» (Ж. Дельоз), він усвідомлює міфотворчу функцію політичної ідеології, а ще більше переймається долею студентів, які за його словами «не робили революцію, а самі стали революцією»: «Ці хлопчики і дівчатка, які йшли на страшний ризик, виготовляючи і поширюючи листівки, закликаючи до страйку <...> справили на мене величезне враження. Для мене це був реальний політичний досвід» (Foucault, 2001, р. 261). У даному випадку філософ акцентує вагу ще й «революційної енергії», що мотивує всі екзистенційні акти: «Всі вони з вражаючою силою, енергією і пристрасною оголошували себе марксистами. Вони вважали, що це <...> надає певний моральний імпульс, особливий сенс існування» (Foucault, 2001, р. 250). На думку Д. Ерібона, саме в цей час «народився новий Фуко» (Eribon, 1991), що втілює образ інтелектуала-борця. Ці події постали радикальним розривом у його свідомості, змінивши і світогляд, і методологію, і імідж.

Перейнявшись долею своїх учнів, Фуко стає активістом, переховує студентів вдома, допомагаючи виготовляти революційні листівки, через що потерпає від погроз: «Я став свідком потужних студентських виступів, що на кілька тижнів випередили травневі події у Франції. <...> Йшов березень 1968 року. Заворушення тривали цілий рік: страйки, скасування занять, арешти. <...> Хтось отримав вісім років в'язниці, хтось – десять, хтось – чотирнадцять. Я склав собі досить чітке і точне уявлення про те, якими були ставки в боротьбі, що охопила багато університетів світу» (Foucault, 2001, р. 261).

М. Фуко вважав, що пережиті революційні події можуть бути результатом загальної *перебудови епістемі* (Foucault, 2001). Неомарксист А. Лефевр одним із завдань революційної діяльності серед іншого вбачає доведення до межі «наслідків цього якісного стрибка»

(Lefebvre, p. 348), що постає одним із способів формування суспільного простору поряд із війнами, політичними і дипломатичними хитрощами. Студентські виступи у даному разі стали детонатором ширшого революційного процесу.

1968 р. Фуко повертається до Франції, фіксує «гіпермарксистизацію» дискурсу. Так званий «червоний травень» став частиною загальної суспільної кризи, імпульсом для численних молодіжних рухів. Зміни, спровоковані Червоним травнем 68-го, призвели не лише до суспільно-політичних реформ (відставка Шарля де Голля), але й кардинальну перебудову наукового дискурсу. Ці події, на погляд Ж. Дельоза і Ф. Гваттарі (Deleuze & Guattari), породжують новий образ життя, нову суб'єктивність, ставлення до часу, тіла, сексуальності, середовища, культури, роботи.

У методологічному трактаті «Археологія знання» (1968 р.) задля роз'яснення міркувань, окреслених у роботі «Слова і речі», філософ застосовує принцип *епістемологічного сумніву*, виголошує непричетність до структуралізму. Поряд із цим авторство зводиться лише до функції і перебування у «транс-дискурсивній» позиції: «Творіння, завданням якого було приносити безсмертя, тепер отримало право вбивати – бути вбивцею свого автора» (Фуко, 2003). У такий спосіб відбувається усвідомлений перехід М. Фуко від структуралізму до постструктуралізму.

Другий період наукової діяльності М. Фуко пов'язаний із викладацькою практикою у навчальних закладах «магічного квадрата» (Сорбонна, Еколь Нормаль, Венсена, Колеж де Франс), де він став кумиром паризького інтелектуального середовища (на його лекції приходило до шестиста слухачів). У відкритому на вимогу демонстрантів, експериментальному Венсенському університеті він очолює відділ філософії, залучає провідних теоретиків, приміром Дельоза і лаканівців, створює першу французьку кафедру психоаналізу, живлячись бунтарським ентузіазмом протестуючих колег А. Глюксманна та А. Бадью, студентів комуністів, троцькістів та лівих гошистів.

Згодом, у 1970-х рр., М. Фуко, разом із Ж.П. Сартром, К. Моріаком, Ж. Жене, бере участь у демонстраціях проти расизму та ущемлення прав мігрантів, а з 1971 р. очолює «Групу інформації про в'язниці» – комісію із спостереження за умовами утримання людей у тюрмах, зокрема заарештованих студентів. Офіційною адресою групи стала квартира М. Фуко, звідки спільно із Д. Дефером вони координували роботу. Ж. Дельоз відзначає, що Фуко завжди все розглядав у якості експерименту, починаючи із студентських років, коли він регулярно відвідував психіатричні лікарні. Ця практика наштовхнула на дослідження станів суспільства («Наглядати і карати», 1975) – генеалогічний етап його наукової діяльності також пов'язаний із радикальним оновленням дослідницької оптики вченого.

III. Висновки

Отже, саме події Травня 68-го, що, за Ж. Дельозом, виступили чинником зміни парадигм, «послідовністю нестабільних станів і висхідних флуктуацій» (Deleuze, 2006), сформували нові способи мислення і навіть зумовили «вихід структури на вулицю» (див. Tuschinina, c. 161). Звідси, епістемологічний розрив посвідчив якісну зміну дослідницької траєкторії європейського наукового дискурсу. У таких умовах М. Фуко, намагаючись позбутися «ярликів» і «пілг структуралізму», не лише «переживає минуле», а артикулює «нову суб'єктивність» у річищі постструктуралістської поетики, зумовлюючи подальші дискурси знакових теоретиків – Р. Барта, Ж. Деріда, Ж. Дельоза, Ж. Бодрійяра, Е. Саїда та Г. Співак, намітивши диспозитивні матриці гуманітарних методологій. Так, у літературознавстві 1960-70 х рр. ґрунтовно оновлюється методологія, з'являються знакові праці К. Леві-Стросса («Міфологіки», 1964-

1971), Г. Башляра («Поетика простору», 1958), Г. -Г. Гадамера («Істина і метод», 1960), У. Еко («Відкритий твір», 1962), Ж. Дерріда («Структура, знак і гра в дискурсі гуманітарних наук», 1966). У цей час відбувається перехідна стадія у науковій діяльності Р. Барта («Смерть автора»), П. Рікера («Конфлікт інтерпретацій») до подальших методологічних практик, означених появою нових понять – інтертекстуальність (Ю. Крістева), деконструкція (Ж. Лакан), наратологія (Цв. Тодоров), імагологія (Х. Дізерінк).

V. Список використаних джерел

- [1] Deleuze, G. (2006). Foucault. Retrieved from https://books.google.com.ua/books?id=ywgy9PAoVS4C&redir_esc=y
- [2] Deloz, Zh., & Gvattari, F. Травня 68-го не відбулось. *Спільне*. Retrieved from <https://commons.com.ua/uk/travnnya-68-go-ne-vidbulos/>
- [3] Eribon, D. (1991). Michel Foucault. Trans. Betsy Wing. Cambridge, MA: Harvard UP.
- [4] Foucault, M. (1966). Les Mots et les Choses. Une Archéologie des Sciences Humaines. Paris, Gallimard. Retrieved from https://www.academia.edu/8254777/Les_mots_et_les_choses_Foucault
- [5] Foucault, M. (2001). Dits et Écrits I (1954-1969). Paris, Gallimard.
- [6] Фуко, М. (2003). Археологія знання. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи».
- [7] Hundorova, T. (2013). Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми: статті та есеї. Київ : Грані-Т.
- [8] Кун, Т. (2001). Структура наукових революцій. Київ : Port-Royal.
- [9] Lefebvre, H. (1986). La production de l'espace. Éditions Anthropos.
- [10] Tychinina, A. (2018). Епістема розриву в методології Мішеля Фуко. *Інтервали: 1918 – 1968 – 2018 (література/літературознавство). Матеріали XV Міжнародної літературознавчої конференції*. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. С. 161-164.

THE CHANGE OF METHODOLOGICAL NARRATIVES IN LITERARY STUDIES IN THE CONDITIONS OF SOCIAL CRISES OF THE SECOND HALF OF THE XX CENTURY

Alyona Tychinina, Alla Sazhyna

ABSTRACT. Crises are able to change and even ruin the traditional ways of text interpretation. They also affect the production of new phenomena in culture, science, and arts. The experience of Paul-Michel Foucault (1926–1984) is a typical example of how external events lead to drastic changes in scholar's methodological views. According to G. Deleuze, P.-M. Foucault's way of thinking «did not evolve, but went through crises». P.-M. Foucault has repeatedly pointed out that revolutionary events are the result of a general restructuring of the episteme. Relying mostly on the works of Maurice Blanchot, Didier Eribon, James Miller, and Paul Veyne, the scientific accomplishments of P.-M. Foucault might be divided into three stages: the archeology of knowledge (until 1968), the genealogy of power (1968-1980), and the esthetics of existence (1980s). The year 1968 has marked the epistemological border between the «archaeological» and «genealogical» stages – the period of change in the methodology of his research. While delivering the course lectures «Man in Western Thought» in 1968 in Tunisia, where (as in Paris) occurred a few student protests, P.-M. Foucault took part in them. At that time P.-M. Foucault possessed expressive «political intuition» (G. Deleuze), so he realized the myth-making function of political ideology and emphasized the importance of «revolutionary energy». At the experimental Vincennes University, which was opened at the request of the demonstrators, he headed the department of philosophy, feeding on the rebellious enthusiasm of communists, Trotskyists and leftists. According to D. Eribon, it was at this time that «a new Foucault was born», the one who embodied the image of an intellectual fighter. Thus, the events of May 1968 caused «the outing of the structure on the street» and even created the new ways of interpretation. In such conditions, trying to get rid of the «shortcuts» and «privileges of structuralism», P.-M. Foucault changed his methodology, as well as articulated a «new subjectivity» in the stream of post-structuralist poetics, which became the leading methodological trend in literary studies of the second half of the XX century – the early XXI centuries.

KEY WORDS: methodological narrative, literary studies, post-structuralism, Michel Foucault, 1968.

Наукове видання

«МОЛОДІЖНА НАУКА ЗАРАДИ МИРУ ТА РОЗВИТКУ»

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

Відповідальні за випуск

Анна Гакман
Альона Тичініна
Микола Хобзей
Ірина Горохолінська

Дизайн та верстка

Юліанна Віщак

Підписано до друку 26.12.2022. Формат 60х90/16.
Папір офсетний. Друк різнографічний. Умов. друк. арк. 36,9.
Обл.-вид. арк. 38,6. Зам. 3-006.

Видавництво Чернівецького національного університету
58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК №891 від 08.04.2002 р.

20
22

9 789664 237557 >
ISBN 978-966-423-755-7